

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
 Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
 Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 - ISSN-L 2734 - 6889

Virtuți și manifestările lor în colindele românești (II)

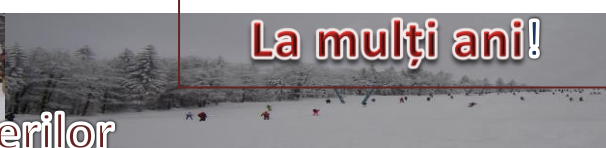
Prof. Aurelian POPA-STAVRI

Sărbătorile Nașterii Domnului, Crăciunul, Anul Nou, Boboteaza și ziua Sf Ioan Botezătorul par și ar trebui să fie pentru toți creștinii un praznic continuu al spiritului celor vii și al străbunilor lor, înfrățiți prin lumina și căldura sufletească a bucuriei împărtășirii sentimentelor și a aducerilor aminte a celor care ne-au dat viață. Pentru potolirea energiilor și entităților negative, distructive, care tocmai acum își pot face simțite prezența, la adăpostul întinericului solstițial de iarnă, se fac pomeni, se **împart daruri** însoțite neapărat de **lumina lumânării și de vorba caldă și înțeleaptă**, se ține **post**, se **acceptă canoane și nevoiri** sau munci plăcute spre folosul comunității, se vizitează bătrânii și oamenii singuri, de sărbători se invită la masă vecinii și rudele mai sărace; cu precădere copiii sunt protejați, pregătiți pentru sărbătoare și angrenați în acest timp de celebrare a renașterii timpului prin sacralitatea participării întregii comunități la slujbele creștine, prin sfințenia actelor preotului, și în oglindă, a activităților omului.

Este spiritul cunoscut drept **filantropie, compasiune, generozitate, calități** izvorâte din **milă și îndurare** de cel aflat în nevoi și de **recunoștință** pentru darurile primite de la viață, de la Dumnezeu, de la oameni și de la natură. Este un *aer de voluntariat și ascultare generală* unul de celălalt, cel novice ascultând de cel priceput, tânărul de cel bătrân, copiii de părinți, nevasta de soț și soțul de nevastă, mireanul de preot, iar ceata, de vătaf. Pe lângă **colinda protocolară sau de gazdă**, care se alege a fi intonată, înălțată de colindători în funcție de vârsta și îndeletnicirea gazdei, care poate fi **preot, vânător, pescar, morar, cioban, cultivator, grădinar, apicultor, meșteșugar**, e.t.c. se „*zic*” **colinde pentru toți ai casei: pentru prunc sau pruncă, pentru fată de măritat, pentru tineri căsătoriți, pentru fecior voinic** ce aduce în sat *leu legat, nevătămat*, ba chiar se colindă și în amintirea unora trecuți la viața veșnică, închinându-i-se acestora o colindă în funcție de ocupația pe care au avut-o, cele mai frecvente tipuri ale acestei colinde fiind din categoria tematică a *Mioriței*.

Ceata de colindători se împarte de către vătaf în două sau trei grupe care cântă și scandează alternativ, împărțindu-și în mod egal efortul și versurile, pentru a duce la capăt numeroasele colinde, dintre care unele colinde ajung și la durata de 8 până la 14 minute. **Răbdare, cumițenie, istețime, luare aminte, subordonare, inspirație/și uneori improvizație verbală** în orații și mulțumite, în salutul gazdei, **spirit de observație, coordonare a mișcărilor, a vorbelor și auzului muzical și simțului ritmic** pe timpul întregii perioade a colindatului, **sincronizare, preluare de rol conducător** în mijlocul grupei ce răspunde cântării altei grupe...

Colindatul, mai mult ca orice datină, angajează **efortul și performanța fizică, afectivă și spirituală, socializează și include pe fiecare participant într-un rol asumat în funcție de vârstă**. Rolul este preluat personal și recunoscut de ceilalți depinzând de dovedirea unor **capacități precum fluența, claritatea și rapiditatea sau simplitatea comunicării verbale și nonverbale** între

Cetatea Cavalerilor

colindători, calitățile fizice, **rezistența** la frig, la obstacolele de pe drum, (nămeții, viscolirea, vântul puternic, geros), **inspirația** de a ieși din impasuri neprevăzute, **însuflețirea** de care este animat în activități diverse. Băieții, câte trei, precum cei trei Magi, încep a colinda în seara Ajunului, până târziu, în noapte, cu cântece de stea sau cu urarea de Kiraleisa sau *Ciraleisa*, pentru ca în dimineața Crăciunului să apară cetele de flăcăi, purtători ai însemnelor cerești pe costumul lor alb, sărbătorec, **vestitori ai luminii, soli ai Soarelui învingător al tenebrelor, rostitori destoinici ai colindelor cu faimă de lege morală, de tămăduire și de menire a fericirii, belșugului și a sănătății oamenilor și animalelor domestice din gospodăria proprie!**

Colindatul solstițiar de iarnă este o datină importantă în care poate intra oricine dar rămân în prim plan doar cei foarte **isteți, capabili de performanță, animați de gânduri curate și frumoase, solidari** cu interesele generale ale colindătorilor **în acord** cu rolul de menire, de urare și de vestire de bine al obiceiurilor și ritualurilor subsumate Datinei colindatului. Am prezentat calități și virtuți reieșite din practicarea obiceiurilor și ritualurilor datinei colindatului tradițional. La ele se adaugă *virtuțile reprezentate în versurile colindelor* de: *voinicel flăcău, curajos, de dalba copiliță, caracterizată prin puritate, inocență și frumusețe, de fata harnică la cusut, de tinerii căsătoriți mulțumitori părinților și destinului că sunt înconjurați de asemenea rude de nădejde, cu suflet mare și blând, de pescarii năvodari care aduc la țarm dulful nesătul, prădător al peștilor, (interesant contrastul dintre dulf și pești, dulful care pradă peștii mărilor, peștele fiind nu numai hrana oamenilor, ci deveniți și unul dintre simbolurile creștinismului)*. Alte colinde îl au ca personaj principal pe *ciobanul străior* care este gata să accepte legea ce i-o fac băștinașii pentru una sau alta din vinile sau greșelile făcute.

Menționăm că *Miorița*, cu subtipurile ei poetice și cu exprimarea în genul folcloric al doinei, cântecului sau colindei propriu-zise, nu menționează absolut de loc vre-o confruntare fățișă, fizică, încheiată cu moartea ciobanului destoinic. „*Și de-o fi să mor...*” semnifică și prevederea și speranța supraviețuirii, nu dezarmarea ciobanului în fața *judecății* cu *posibilă* încheiere tragică pentru el! De fapt, cum s-a demonstrat de către folcloriști, dintre care Alexandru Amzulescu, și de către filosofi și scriitori cum este Mircea Eliade, *Miorița* este **un mit fundamental al omenirii**, ivit în spațiul balcanic, reprezentat probabil cel mai complet, divers și mai frecvent în folclorul românesc, **având la origine un ritual de consacrare a ucenicului în funcția de cioban** cu responsabilități și drepturi depline, înainte de a deveni, după ani și ani, la rândul lui, baci. Înțeles în acest fel, ca întemeiere sau consacrare profesională, mitul *Mioriței* se înrudește cu altul, reprezentat artistic în folclorul autohton de balada *Monastirea Argelșului*, sau *Meșterul Manole*, dar și în cel aromân ca și în cel al altor popoare din Balcani (edificarea unui pod sau a unei alte construcții, a unei cetăți durabile). Ca mit al întemeierii solide, depline, ca mit al perfecțiunii comportamentului în viață și profesie, *Miorița*-colind și *Miorița*-baladă recurg la un limbaj eliptic, simbolic și ritualic, prin care i se transmite pretendentului la succes în viață și profesie, *spectrul unei pedepse capitale, care să-l însoțească mereu, ca avertisment în cazul oricărei greșeli și abateri în gândirea morală, în comportament și în activitate*. E un fel de *parabolă* care cuprinde miezul unei filosofii iscate și moștenite din practică și experiență. Este în același timp, ca orice text exemplar, modelator, un îndemn pentru susținerea necesității respectării deontologiei (eticii profesionale) și moralei sociale în general¹.

În textele *colindelor cu temă creștină* frumusețea sufletului și chipului personajelor sunt împodobite cu strălucirea însemnelor cerești *soare pe piept, lună, la spate, luceferei cusuți la umerii hlamidei sau mantiei albe*, însemne preluate de creatorii profund inspirați ai colindelor creștine, din vechile, cunoscute de ei colinde laice. Aceste însemne ale vitejiei și avântului bărbătesc amintesc, nu

¹ Presupunând ceiați doi ciobani că tinerelul cioban s-ar fi semețit, s-ar fi înălțat mai presus de ei în drepturi, ceea ce încălca ordinea necesară conviețuirii ca parteneri responsabili în conducerea îndeletnicirii de păstor.

întâmplător, de costumația și armura strălucitoare, specifică, a conducătorilor de oști, a voievozilor basarabi eroi, demni purtători de biruință și de stindard al setei de independență și libertate, virtuți moștenite de la dacii din rândul cărora s-au născut și s-au nemurit.²

Ilustrăm cu fotografii realizate la Ateneul Român, sediul Filarmonicii „George Enescu” din București, unde Ansamblul de muzică tradițională „Icoane transilvane” prezintă în fiecare an un spectacol de obiceiuri din datina colindatului. Conducător, **prof. univ dr. Ioan Bocșa**, de la Academia de muzică „Gheorghe Dima” din Cluj Napoca, Modulul de Muzică Tradițională.

22 decembrie 2020 – 20 noiembrie 2023 Aurelian Popa-Stavri

Ansamblul Icoane. Conducător prof, univ. dr. Ioan Bocșa Publicul la Ateneul Român aplaudă Ansamblul de muzică tradiționale Icoane transilvane

² Idei finale sugerate de cartea „Părinții neamului românesc – pagini alese ale istoriei, religiei și mitologiei poporului român” de Preot profesor Nicolae Feier, Editura Nosa Nostra, anul 2021, 668 p.

La mulți ani!

Cetatea Cavalerilor

Nr.12(40/Decembrie 2023)

Aplauze pentru Ioan Bocșa și Ansamblul Icoane transilvane